

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

26. listopada 2023. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Obrada osobnih podataka – Uredba (EU) 2016/679 – Članci 12., 15. i 23. – Ispitanikovo pravo na pristup svojim podacima koji se obrađuju – Pravo na dobivanje prve kopije tih podataka bez naknade – Obrada podataka o pacijentu koju provodi njegov liječnik – Medicinska dokumentacija – Razlozi zahtjeva za pristup – Upotreba podataka u svrhu utvrđivanja odgovornosti liječnika koji obavlja liječenje – Pojam „kopija”

U predmetu C-307/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odlukom od 29. ožujka 2022., koju je Sud zaprimio 10. svibnja 2022., u postupku

FT

protiv

DW

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Arabadžiev, predsjednik vijeća, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin i I. Ziemele (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: N. Emiliou,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za latvijsku vladu, K. Pommere, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, A. Bouchagiar, F. Erlbacher i H. Kranenborg, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 20. travnja 2023.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 12. stavka 5., članka 15. stavka 3. i članka 23. stavka 1. točke (i) Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119, str. 1. i ispravci SL 2018., L 127, str. 2. i SL 2021., L 74, str. 35.) (u daljnjem tekstu: OUZP).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osoba FT i DW, u vezi s odbijanjem osobe FT, zubara, da svojem pacijentu osigura prvu kopiju njegove medicinske dokumentacije bez naknade.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U skladu s uvodnom izjavom 4. OUZP-a:
„[...] Pravo na zaštitu osobnih podataka nije apsolutno pravo; mora ga se razmatrati u vezi s njegovom funkcijom u društvu te ga treba ujednačiti s drugim temeljnim pravima u skladu s načelom proporcionalnosti. Ovom se Uredbom poštuju sva temeljna prava i uvažavaju slobode i načela priznata Poveljom [Europske unije o temeljnim pravima], koja su sadržana u Ugovorima, osobito [...] sloboda poduzetništva [...]”
- 4 U uvodnim izjavama 10. i 11. OUZP-a navodi se:
„(10) Kako bi se osigurala postojana i visoka razina zaštite pojedinaca te uklonile prepreke protoku osobnih podataka unutar [Europske u]nije, razina zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom takvih podataka trebala bi biti jednaka u svim državama članicama. [...]”
„(11) Djelotvorna zaštita osobnih podataka širom Unije zahtijeva jačanje i detaljno određivanje prava ispitanika i obveza onih koji obrađuju i određuju obradu osobnih podataka, [...]”
- 5 Na temelju uvodne izjave 13. OUZP-a:
„[...] Osim toga, institucije i tijela Unije te države članice i njihova nadzorna tijela potiču se da u primjeni ove Uredbe uzmu u obzir posebne potrebe mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća. [...]”
- 6 U uvodnoj izjavi 58. OUZP-a pojašnjava se:
„Načelom transparentnosti zahtijeva se da svaka informacija namijenjena javnosti ili ispitaniku bude sažeta, lako dostupna i razumljiva, da se upotrebljava jasan i jednostavan jezik te da se usto, prema potrebi, koristi vizualizacijom. Takva bi se informacija također mogla dati u elektroničkom obliku, na primjer na internetskim stranicama, kada je namijenjena javnosti. To je osobito bitno u situacijama u kojima zbog velikog broja sudionika i tehnološke složenosti prakse ispitaniku nije lako prepoznati i razumjeti prikupljaju li se osobni podaci o njemu, tko ih prikuplja i u koju

svrhu, kao što je slučaj internetskog oglašavanja. Imajući u vidu da djeca zaslužuju posebnu zaštitu, svaka informacija i komunikacija, u slučaju da je obrada usmjerena prema djetetu, trebale bi biti na jasnom i jednostavnom jeziku koji dijete lako može razumjeti.”

7 U uvodnoj izjavi 59. OUZP-a propisuje se:

„Trebalo bi predvidjeti modalitete kojima se olakšava ostvarivanje prava ispitanika iz ove Uredbe, uključujući mehanizme za podnošenje zahtjeva te, ako je primjenjivo, besplatno ostvarivanje, osobito zahtjeva za pristup osobnim podacima, njihovo ispravljanje ili brisanje i ostvarivanje prava na prigovor. [...]”

8 Uvodna izjava 63. OUZP-a glasi kako slijedi:

„Ispitanik bi trebao imati pravo pristupa prikupljenim osobnim podacima koji se na njega odnose te ostvarivati to pravo lako i u razumnim intervalima kako bi bio svjestan obrade i provjerio njezinu zakonitost. To uključuje pravo ispitanika na pristup podacima o njegovom zdravstvenom stanju, na primjer podacima u medicinskoj dokumentaciji koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata. [...]”

9 Člankom 4. OUZP-a propisuje se:

„Za potrebe ove Uredbe:

1. ‚osobni podaci‘ znači svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi (‚ispitanik‘); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca;

2. ‚obrada‘ znači svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim bilo neautomatiziranim sredstvima kao što su prikupljanje, bilježenje, organizacija, strukturiranje, pohrana, prilagodba ili izmjena, pronalaženje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničavanje, brisanje ili uništavanje;

[...]”

10 Člankom 12. OUZP-a određuje se:

„1. Voditelj obrade poduzima odgovarajuće mjere kako bi se ispitaniku pružile sve informacije iz članka 13. i 14. i sve komunikacije iz članka od 15. do 22. i članka 34. u vezi s obradom u sažetom, transparentnom, razumljivom i lako dostupnom obliku, uz uporabu jasnog i jednostavnog jezika, osobito za svaku informaciju koja je posebno namijenjena djetetu. Informacije se pružaju u pisanom obliku ili drugim sredstvima, među ostalim, ako je prikladno, elektroničkim putem. Ako to zatraži ispitanik, informacije se mogu pružiti usmenim putem, pod uvjetom da je drugim sredstvima utvrđen identitet ispitanika.

2. Voditelj obrade olakšava ostvarivanje prava ispitanika iz članka od 15. do 22. [...]

[...]

5. Informacije pružene u skladu s člancima 13. i 14. i sva komunikacija i djelovanja iz članaka od 15. do 22. i članka 34. pružaju se bez naknade. Ako su zahtjevi ispitanika očito neutemeljeni ili pretjerani, osobito zbog njihova učestalog ponavljanja, voditelj obrade može:

- (a) naplatiti razumnu naknadu uzimajući u obzir administrativne troškove pružanja informacija ili obavijesti ili postupanje po zahtjevu; ili
- (b) odbiti postupiti po zahtjevu.

Teret dokaza očigledne neutemeljenosti ili pretjeranosti zahtjeva jest na voditelju obrade.

[...]

11 Članak 15. OUZP-a glasi:

„1. Ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama:

- (a) svrsi obrade;
- (b) kategorijama osobnih podataka o kojima je riječ;
- (c) primateljima ili kategorijama primatelja kojima su osobni podaci otkriveni ili će im biti otkriveni, osobito primateljima u trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama;
- (d) ako je to moguće, predviđenom razdoblju u kojem će osobni podaci biti pohranjeni ili, ako to nije moguće, kriterijima korištenima za utvrđivanje tog razdoblja;
- (e) postojanju prava da se od voditelja obrade zatraži ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničavanje obrade osobnih podataka koji se odnose na ispitanika ili prava na prigovor na takvu obradu;
- (f) pravu na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu;
- (g) ako se osobni podaci ne prikupljaju od ispitanika, svakoj dostupnoj informaciji o njihovu izvoru;
- (h) postojanju automatiziranog donošenja odluka, što uključuje izradu profila iz članka 22. stavaka 1. i 4. te, barem u tim slučajevima, smislenim informacijama o tome o kojoj je logici riječ, kao i važnosti i predviđenim posljedicama takve obrade za ispitanika.

2. Ako se osobni podaci prenose u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju, ispitanik ima pravo biti informiran o odgovarajućim zaštitnim mjerama u skladu s člankom 46. koje se odnose na prijenos.

3. Voditelj obrade osigurava kopiju osobnih podataka koji se obrađuju. Za sve dodatne kopije koje zatraži ispitanik voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu na temelju administrativnih troškova. Ako ispitanik podnese zahtjev elektroničkim putem te osim ako ispitanik zatraži drukčije, informacije se pružaju u uobičajenom elektroničkom obliku.

4. Pravo na dobivanje kopije iz stavka 3. ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih.”
- 12 Člancima 16. i 17. navedene uredbe utvrđuju se ispitanikovo pravo na ispravak netočnih osobnih podataka (pravo na ispravak) odnosno njegovo pravo, u određenim okolnostima, na brisanje tih podataka (pravo na brisanje ili „pravo na zaborav”).
- 13 Člankom 18. iste uredbe, naslovljenim „Pravo na ograničenje obrade”, u stavku 1. određuje se:
- „Ispitanik ima pravo od voditelja obrade ishoditi ograničenje obrade ako je ispunjeno jedno od sljedećeg:
- (a) ispitanik osporava točnost osobnih podataka, na razdoblje kojim se voditelju obrade omogućuje provjera točnosti osobnih podataka;
 - (b) obrada je nezakonita i ispitanik se protivi brisanju osobnih podataka te umjesto toga traži ograničenje njihove uporabe;
 - (c) voditelj obrade više ne treba osobne podatke za potrebe obrade, ali ih ispitanik traži radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva;
 - (d) ispitanik je uložio prigovor na obradu na temelju članka 21. stavka 1. [dok se ne provjeri] nadilaze li legitimni razlozi voditelja obrade razloge ispitanika.”
- 14 Člankom 21. OUZP-a, naslovljenim „Pravo na prigovor”, u stavku 1. propisuje se:
- „Ispitanik ima pravo na temelju svoje posebne situacije u svakom trenutku uložiti prigovor na obradu osobnih podataka koji se odnose na njega, u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (e) ili (f), uključujući izradu profila koja se temelji na tim odredbama. Voditelj obrade više ne smije obrađivati osobne podatke osim ako dokaže da postoje uvjerljivi legitimni razlozi za obradu koji nadilaze interese, prava i slobode ispitanika ili radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva.”
- 15 U skladu s člankom 23. stavkom 1. OUZP-a:
- „Na temelju prava Unije ili prava države članice kojem podliježu voditelj obrade podataka ili izvršitelj obrade zakonskom mjerom može se ograničiti opseg obveza i prava iz članaka od 12. do 22. i članka 34. te članka 5. ako te odredbe odgovaraju pravima i obvezama predviđenima u člancima od 12. do 22., ako se takvim ograničenjem poštuje bit temeljnih prava i sloboda te ono predstavlja nužnu i razmjernu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu:
- [...]
- (i) zaštite ispitanika ili prava i sloboda drugih;
- [...]”

Njemačko pravo

- 16 U skladu s člankom 630.f Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB), liječnik koji obavlja liječenje obavezan je u svrhu dokumentiranja istodobno s liječenjem voditi medicinsku dokumentaciju u papirnatom ili elektroničkom obliku. Liječnik koji obavlja liječenje

obvezan je u medicinskoj dokumentaciji pacijenta evidentirati sve postupke i njihove rezultate koji su sa stručnog stajališta bitni za trenutno i buduće liječenje, osobito anamnezu, dijagnoze, pretrage, rezultate pretraga, nalaze, terapije i njihova djelovanja, zahvate i njihove učinke, pristanke i dane informacije. Liječnik koji obavlja liječenje pohranjuje dokumentaciju pacijenta tijekom razdoblja od deset godina nakon završetka liječenja, pod uvjetom da se drugim odredbama ne zahtijeva drugo razdoblje pohrane.

- 17 Na temelju članka 630.g stavka 1. prve rečenice BGB-a pacijentu se na zahtjev mora omogućiti bez odgađanja uvid u svu medicinsku dokumentaciju koja se na njega odnosi, osim ako je uvid u dokumentaciju protivan bitnim terapijskim razlozima ili drugim bitnim pravima trećih osoba. Na temelju članka 630.g stavka 2. prve rečenice BGB-a pacijent može zatražiti i elektroničke kopije medicinske dokumentacije. S obzirom na obrazloženje zakona, to treba shvatiti na način da pacijent može po izboru tražiti predočenje fizičkih ili elektroničkih kopija. Člankom 630.g stavkom 2. drugom rečenicom BGB-a propisuje se da pacijent mora liječniku koji obavlja liječenje nadoknaditi nastale troškove.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 18 Osoba DW bila je na stomatološkom liječenju kod osobe FT. Sumnjajući na počinjenje pogrešaka prilikom liječenja koje joj je pruženo, osoba DW zatražila je od osobe FT da joj bez naknade osigura prvu kopiju svoje medicinske dokumentacije. Osoba FT odgovorila je osobi DW da će udovoljiti njezinu zahtjevu samo pod uvjetom da sama snosi troškove povezane s dobivanjem kopije svoje medicinske dokumentacije, kao što je predviđeno nacionalnim pravom.
- 19 Osoba DW podnijela je tužbu protiv osobe FT. U prvostupanjskom i žalbenom postupku prihvaćen je zahtjev osobe DW da bez naknade dobije prvu kopiju svoje medicinske dokumentacije. Te su se odluke temeljile na tumačenju mjerodavnog nacionalnog zakonodavstva s obzirom na članak 12. stavak 5. i članak 15. stavke 1. i 3. OUZP-a.
- 20 Postupajući povodom revizije koju je podnijela osoba FT, Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) smatra da rješenje spora ovisi o načinu na koji treba tumačiti odredbe OUZP-a.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev ističe da na temelju nacionalnog prava pacijent može dobiti kopiju svoje medicinske dokumentacije, pod uvjetom da liječniku nadoknadi troškove koji iz toga proizlaze.
- 22 Međutim, iz članka 15. stavka 3. prve rečenice OUZP-a, u vezi s njegovim člankom 12. stavkom 5. prvom rečenicom, može proizlaziti da je voditelj obrade, u ovom slučaju liječnik koji obavlja liječenje, pacijentu dužan osigurati bez naknade prvu kopiju njegove medicinske dokumentacije.
- 23 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev ističe da osoba DW traži prvu kopiju svoje medicinske dokumentacije radi utvrđivanja odgovornosti osobe FT. Takva svrha nije predviđena uvodnom izjavom 63. OUZP-a, kojom se propisuje pravo pristupa osobnim podacima kako bi se saznalo za obradu i provjerilo njezinu zakonitost. Međutim, tekstom članka 15. OUZP-a ostvarivanje prava na dobivanje informacija ne uvjetuje se takvim razlozima. Usto, tom se odredbom od ispitanika ne zahtijeva da obrazloži svoj zahtjev za dobivanje informacija.
- 24 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev naglašava da se člankom 23. stavkom 1. OUZP-a omogućuje donošenje nacionalnih zakonodavnih mjera kojima se ograničava doseg obveza i prava predviđenih u člancima 12. do 22. te uredbe kako bi se zajamčio jedan od ciljeva predviđenih tom

- odredbom. U ovom se slučaju osoba FT poziva na cilj zaštite prava i sloboda drugih osoba iz članka 23. stavka 1. točke (i) OUZP-a i tvrdi da je tarifni sustav iz članka 630.g stavka 2. druge rečenice BGB-a nužna i proporcionalna mjera za zaštitu legitimnih interesa liječnikâ koji obavljaju liječenje, kojom se u pravilu onemogućuju bezrazložni zahtjevi dotičnih pacijenata za dobivanjem kopija.
- 25 Međutim, s jedne strane, članak 630.g stavak 2. druga rečenica BGB-a donesen je prije stupanja na snagu OUZP-a.
- 26 S druge strane, tarifnim sustavom iz članka 630.g stavka 2. druge rečenice BGB-a ponajprije se nastoje zaštititi ekonomski interesi liječnika koji obavljaju liječenje. Stoga valja utvrditi je li interes oslobađanja tih liječnika troškova i izdataka povezanih s dobivanjem kopija podataka obuhvaćen pojmom prava i sloboda drugih u smislu članka 23. stavka 1. točke (i) OUZP-a. Osim toga, moglo bi biti pretjerano da se na pacijente sustavno prenose troškovi povezani s kopijama njihove medicinske dokumentacije, jer se tim prijenosom ni iznos stvarno nastalih troškova ni okolnosti svojstvene svakom zahtjevu ne uzimaju u obzir.
- 27 Kao treće, budući da osoba DW zahtijeva dobivanje jedne kopije svih medicinskih dokumenata koji se na nju odnose, dakle njezine medicinske dokumentacije, sud koji je uputio zahtjev pita se o dosegu prava na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju, kako je utvrđeno u članku 15. stavku 3. OUZP-a. U tom bi se pogledu to pravo moglo ispuniti dobivanjem sažetka podataka koje liječnik obrađuje. Međutim, jasno je da ciljevi transparentnosti i nadzora zakonitosti iz OUZP-a idu u prilog dobivanju kopije svih podataka kojima voditelj obrade raspolaže u neobrađenom obliku, odnosno svih medicinskih dokumenata koji se odnose na pacijenta ako sadržavaju takve podatke.
- 28 U tim je okolnostima Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 15. stavak 3. prvu rečenicu, u vezi s člankom 12. stavkom 5., [OUZP-a] tumačiti na način da voditelj obrade (u ovom predmetu: liječnik koji obavlja liječenje) nije obvezan ispitaniku (u ovom predmetu: pacijent) bez naknade osigurati prvu kopiju njegovih osobnih podataka koje je obradio ako ispitanik kopiju ne traži u svrhe navedene u uvodnoj izjavi 63. prvoj rečenici OUZP-a, to jest ne traži je kako bi bio svjestan obrade svojih osobnih podataka i provjerio njezinu zakonitost, nego kako bi ostvario drugu, ali legitimnu, svrhu koja nije povezana sa zaštitom podataka (u ovom predmetu: provjera postojanja prava na naknadu štete s osnove pravne odgovornosti liječnika)?
2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje:
- a) Može li se i nacionalna odredba države članice donesena prije stupanja na snagu OUZP-a smatrati ograničenjem, na temelju članka 23. stavka 1. točke (i) OUZP-a, prava, koje proizlazi iz njegova članka 15. stavka 3. prve rečenice u vezi s člankom 12. stavkom 5., da se bez naknade dobije kopija osobnih podataka koje je voditelj obrade obradio?
- b) U slučaju potvrdnog odgovora na pitanje 2. a): treba li članak 23. stavak 1. točku (i) OUZP-a tumačiti na način da tamo navedena prava i slobode drugih osoba obuhvaćaju i njihov interes da ih se oslobodi troškova povezanih s osiguravanjem kopije podataka u skladu s člankom 15. stavkom 3. prvom rečenicom OUZP-a i drugih izdataka prouzročenih osiguravanjem kopije?

- c) U slučaju potvrdnog odgovora na pitanje 2. b): može li se u skladu s člankom 23. stavkom 1. točkom (i) OUZP-a ograničenjem obveza i prava koji proizlaze iz članka 15. stavka 3. prve rečenice u vezi s člankom 12. stavkom 5. OUZP-a smatrati da nacionalna odredba – kojom se u kontekstu odnosa između pacijenta i liječnika, kada liječnik pacijentu osigurava kopiju pacijentovih osobnih podataka iz njegove medicinske dokumentacije, uvijek i neovisno o konkretnim okolnostima pojedinačnog slučaja – predviđa pravo liječnika da od pacijenta zahtijeva nadoknadu troškova?
3. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje i niječnog odgovora na [pitanja 2. a), 2. b) ili 2. c)]: obuhvaća li pravo iz članka 15. stavka 3. prve rečenice OUZP-a u kontekstu odnosa između liječnika i pacijenta pravo na dobivanje kopija svih dijelova medicinske dokumentacije pacijenta koji sadržavaju osobne podatke pacijenta ili je to pravo usmjereno samo na dobivanje kopije osobnih podataka pacijenta kao takvih, pri čemu je liječniku koji je obradio podatke prepušteno odlučiti na koji će način dotičnom pacijentu kompilirati podatke?"

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 29 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 5. i članak 15. stavke 1. i 3. OUZP-a tumačiti na način da se voditelju obrade nalaže obveza da ispitaniku osigura bez naknade prvu kopiju njegovih osobnih podataka koji se obrađuju, čak i ako je taj zahtjev obrazložen svrhom koja nije povezana s ciljevima iz prve rečenice uvodne izjave 63. te uredbe.
- 30 Uvodno valja podsjetiti na to da u skladu s ustaljenom sudskom praksom prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst te zadane ciljeve propisa kojeg je ona dio (presuda od 12. siječnja 2023., Österreichische Post (Informacije koje se odnose na primatelje osobnih podataka), C-154/21, EU:C:2023:3, t. 29.).
- 31 Što se tiče, kao prvo, teksta relevantnih odredaba, valja istaknuti, s jedne strane, da se člankom 12. stavkom 5. OUZP-a uspostavlja načelo prema kojem ostvarivanje prava ispitanika na pristup svojim podacima koji se obrađuju i povezanim informacijama ne podrazumijeva nikakve troškove za njega. Osim toga, tom se odredbom predviđaju dva razloga zbog kojih voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu uzimajući u obzir administrativne troškove ili odbiti postupiti po zahtjevu. Ti se razlozi odnose na slučajeve zlouporabe prava u kojima su zahtjevi ispitanika „očito neutemeljeni” ili „pretjerani”, osobito zbog njihova učestalog ponavljanja.
- 32 U tom je pogledu sud koji je uputio zahtjev izričito istaknuo da zahtjev dotične osobe nije zlouporaban.
- 33 S druge strane, pravo ispitanika na pristup svojim podacima koji se obrađuju i povezanim informacijama, koje je sastavan dio prava na zaštitu osobnih podataka, zajamčeno je člankom 15. stavkom 1. OUZP-a. Na temelju teksta te odredbe, ispitanici imaju pravo pristupa svojim osobnim podacima koji se obrađuju.

- 34 Usto, iz članka 15. stavka 3. OUZP-a proizlazi da voditelj obrade osigurava kopiju osobnih podataka koji se obrađuju i da voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu za sve dodatne kopije koje zatraži ispitanik. U tom se pogledu stavkom 4. tog članka pojašnjava da se njegovim stavkom 3. toj osobi daje „pravo”. Voditelj obrade stoga može naplatiti takvu naknadu samo ako je ispitanik već primio bez naknade prvu kopiju svojih podataka i ponovno podnio zahtjev.
- 35 Kao što je to Sud već presudio, iz jezične analize članka 15. stavka 3. prve rečenice OUZP-a proizlazi da se tom odredbom ispitaniku dodjeljuje pravo na dobivanje vjerne reprodukcije svojih osobnih podataka, koji se tumače u širem smislu, a koji su predmet postupaka koji se trebaju kvalificirati kao „obrada koju provodi voditelj te obrade” (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 28.).
- 36 Prema tome, iz zajedničkog tumačenja članka 12. stavka 5. i članka 15. stavaka 1. i 3. OUZP-a proizlazi, s jedne strane, pravo ispitanika da dobije prvu besplatnu kopiju svojih osobnih podataka koji se obrađuju i, s druge strane, mogućnost voditelja obrade da pod određenim uvjetima, ako je zahtjev očito neutemeljen ili pretjeran, naplati razumnu naknadu uzimajući u obzir administrativne troškove ili da odbije postupiti po zahtjevu.
- 37 U ovom slučaju valja istaknuti da se liječnik koji provodi postupke obrade iz članka 4. točke 2. OUZP-a u pogledu podataka o svojim pacijentima treba smatrati „voditeljem obrade” u smislu članka 4. točke 7. te uredbe, na kojeg se primjenjuju obveze koje podrazumijeva to svojstvo, osobito jamstvo pristupa osobnim podacima na zahtjev ispitanikâ.
- 38 Valja utvrditi da se ni tekstom članka 12. stavka 5. OUZP-a ni tekstom njegova članka 15. stavaka 1. i 3. pružanje prve kopije osobnih podataka bez naknade ne uvjetuje pozivanjem tih osoba na razlog kojim bi se opravdao njihov zahtjev. Tim se odredbama, dakle, ne daje voditelju obrade mogućnost da od ispitanika zahtijeva razloge za podnošenje zahtjeva za pristup.
- 39 Što se tiče, kao drugo, konteksta u kojem se nalaze prethodno navedene odredbe, valja naglasiti da je članak 12. OUZP-a obuhvaćen odjeljkom 1. njegova poglavlja III., koji se, među ostalim, odnosi na načelo transparentnosti iz članka 5. stavka 1. točke (a) te uredbe.
- 40 Člankom 12. OUZP-a tako se utvrđuju opće obveze voditelja obrade u pogledu transparentnosti informacija i komunikacija te modaliteti ostvarivanja prava ispitanika.
- 41 Člankom 15. OUZP-a, koji se nalazi u odjeljku 2. poglavlja III. koji se odnosi na informacije i pristup osobnim podacima, nadopunjuje se okvir transparentnosti OUZP-a time što se ispitaniku daje pravo na pristup njegovim osobnim podacima i pravo na informacije o njihovoj obradi.
- 42 Usto, valja istaknuti da bi u skladu s uvodnom izjavom 59. OUZP-a „trebalo [...] predvidjeti modalitete kojima se olakšava ostvarivanje prava ispitanika iz [te] Uredbe, uključujući mehanizme za podnošenje zahtjeva te, ako je primjenjivo, besplatno ostvarivanje, osobito zahtjeva za pristup osobnim podacima, njihovo ispravljanje ili brisanje i ostvarivanje prava na prigovor”.
- 43 Budući da ispitanik nije obvezan obrazložiti zahtjev za pristup podacima, kao što to proizlazi iz točke 38. ove presude, prva rečenica uvodne izjave 63. ne može se tumačiti na način da se taj zahtjev mora odbiti ako ima cilj koji se razlikuje od cilja spoznaje o obradi podataka i provjere njezine zakonitosti. Naime, tom se uvodnom izjavom ne može ograničiti doseg članka 15. stavka 3. OUZP-a, kako je naveden u točki 35. ove presude.

- 44 U tom pogledu valja podsjetiti na to da iz ustaljene sudske prakse proizlazi da preambula pravnog akta Unije nema pravno obvezujuću snagu i ne može se na nju pozivati ni kako bi se odstupilo od samih odredaba predmetnog akta ni kako bi ih se tumačilo na način očito suprotan njihovom tekstu (presuda od 13. rujna 2018., Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, t. 33.).
- 45 Uostalom, uvodnom izjavom 63. navodi se u drugoj rečenici da pravo ispitanikâ na pristup podacima o njihovom zdravstvenom stanju uključuje „poda[tke] u medicinskoj dokumentaciji koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata”.
- 46 U tim okolnostima, pravo pristupa podacima o zdravlju, zajamčenom člankom 15. stavkom 1. OUZP-a, ne može se ograničiti, odbijanjem pristupa ili nalaganjem plaćanja naknade, na jedan od razloga navedenih u prvoj rečenici uvodne izjave 63. Isto vrijedi i za pravo na dobivanje prve kopije bez naknade, kako je predviđeno člankom 12. stavkom 5. i člankom 15. stavkom 3. te uredbe.
- 47 Kao treće, što se tiče ciljeva zadanih OUZP-om, valja istaknuti da je svrha te uredbe, kao što je to navedeno u njezinim uvodnim izjavama 10. i 11., osigurati postojanu i visoku razinu zaštite pojedinaca u Uniji te ojačati i detaljno odrediti prava ispitanikâ.
- 48 Upravo se u svrhu postizanja tog cilja člankom 15. stavkom 1. jamči ispitaniku pravo na pristup njegovim osobnim podacima (vidjeti u tom smislu presudu od 22. lipnja 2023., Pankki S, C-579/21, EU:C:2023:501, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 49 Stoga su članak 12. stavak 5. i članak 15. stavci 1. i 3. OUZP-a dio odredaba kojima se jamči to pravo na pristup kao i transparentnost načina obrade osobnih podataka u pogledu ispitanika (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-154/21, EU:C:2023:3, t. 42.).
- 50 Doista, načelom osiguravanja prve kopije podataka bez naknade kao i nepostojanjem nužnosti navođenja posebnog razloga kojim se opravdava zahtjev za pristup nužno se pridonosi tomu da se ispitaniku olakša ostvarivanje prava koja su mu dodijeljena OUZP-om.
- 51 Slijedom toga, uzimajući u obzir važnost koja se OUZP-om daje pravu na pristup osobnim podacima koji se obrađuju, kako je zajamčeno njegovim člankom 15. stavkom 1. radi postizanja takvih ciljeva, ostvarivanje tog prava ne može podlijegati uvjetima koje zakonodavac Unije nije izričito predvidio, kao što je obveza pozivanja na jedan od razloga navedenih u prvoj rečenici uvodne izjave 63. OUZP-a.
- 52 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 12. stavak 5. i članak 15. stavke 1. i 3. OUZP-a treba tumačiti na način da se voditelju obrade nalaže obveza da ispitaniku osigura bez naknade prvu kopiju njegovih osobnih podataka koji se obrađuju, čak i ako je taj zahtjev obrazložen svrhom koja nije povezana s ciljevima iz prve rečenice uvodne izjave 63. te uredbe.

Drugo pitanje

- 53 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 23. stavak 1. točku (i) OUZP-a tumačiti na način da mu nije protivno nacionalno zakonodavstvo, doneseno prije stupanja na snagu te uredbe, kojim se radi zaštite ekonomskih interesa voditelja obrade ispitaniku stavljaju na teret troškovi prve kopije njegovih osobnih podataka koji se obrađuju.

- 54 Kao prvo, što se tiče pitanja mogu li samo nacionalne mjere donesene nakon stupanja na snagu OUZP-a biti obuhvaćene područjem primjene njegova članka 23. stavka 1., valja naglasiti da tekst te odredbe ne sadržava nikakvu naznaku u tom pogledu.
- 55 Naime, u članku 23. stavku 1. OUZP-a samo se navodi da se zakonskom mjerom države članice može ograničiti opseg obveza i prava iz članka 12. do 22. te uredbe ako te mjere odgovaraju pravima i obvezama predviđenima u tim člancima, ako se takvim ograničenjem poštuje bit temeljnih prava i sloboda te ako ono predstavlja nužnu i razmjernu mjeru kao jamstvo zaštite, među ostalim, prava i sloboda drugih.
- 56 Slijedom toga, člankom 23. stavkom 1. OUZP-a ne isključuju se iz njegova područja primjene nacionalne zakonske mjere donesene prije njegova stupanja na snagu ako ispunjavaju uvjete koji se njime propisuju.
- 57 Kao drugo, što se tiče pitanja je li nacionalno zakonodavstvo – kojim se radi zaštite ekonomskog interesa liječnikâ koji obavljaju liječenje pacijentu stavljaju na teret troškovi povezani s dobivanjem zatražene prve kopije medicinske dokumentacije – obuhvaćeno člankom 23. stavkom 1. točkom (i) OUZP-a, valja podsjetiti na to da se, kao prvo, kao što to proizlazi iz točaka 31. i 33. do 36. ove presude, na temelju članka 12. stavka 5. i članka 15. stavaka 1. i 3. te uredbe ispitaniku priznaje pravo da bez naknade dobije prvu kopiju svojih osobnih podataka koji se obrađuju.
- 58 Međutim, drugom rečenicom članka 15. stavka 3. OUZP-a voditelju obrade dopušta se da za sve dodatne kopije naplati razumnu naknadu na temelju administrativnih troškova. Osim toga, člankom 12. stavkom 5. OUZP-a, u vezi s njegovim člankom 15. stavcima 1. i 3., voditelju obrade omogućuje se da se zaštiti od zlouporabe prava na pristup tako da naplati razumnu naknadu u slučaju očito neutemeljenog ili pretjeranog zahtjeva.
- 59 Kao drugo, na temelju uvodne izjave 4. te uredbe, pravo na zaštitu osobnih podataka nije apsolutno pravo i mora ga se ujednačiti s drugim temeljnim pravima u skladu s načelom proporcionalnosti. Stoga se OUZP-om poštuju sva temeljna prava i vodi se računa o slobodama i načelima priznatima Poveljom o temeljnim pravima, kako su utvrđena u Ugovorima (presuda od 24. veljače 2022., *Valsts ieņēmumu dienests (Obrada osobnih podataka u porezne svrhe)*, C-175/20, EU:C:2022:124, t. 53.).
- 60 Naime, člankom 15. stavkom 4. OUZP-a predviđa se da „pravo na dobivanje kopije [...] ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih”.
- 61 Također, u članku 23. stavku 1. točki (i) OUZP-a podsjeća se na to da je ograničenje dosega obveza i prava iz članka 15. te uredbe moguće „ako se takvim ograničenjem poštuje bit temeljnih prava i sloboda te ono predstavlja nužnu i razmjernu mjeru u demokratskom društvu za zaštitu [...] prava i sloboda drugih”.
- 62 Slijedom toga, iz točaka 59. do 61. ove presude proizlazi da pravo koje se priznaje ispitaniku da bez naknade dobije prvu kopiju svojih osobnih podataka koji se obrađuju nije apsolutno.
- 63 Kao treće, ograničenje tog prava može se opravdati, među ostalim, samo razmatranjima o zaštiti prava i sloboda drugih, pod uvjetom da se takvim ograničenjem poštuje bit tog prava i da ono predstavlja nužnu i razmjernu mjeru kako bi se zajamčila ta zaštita, kao što se to predviđa člankom 23. stavkom 1. točkom (i) OUZP-a.

- 64 Međutim, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, tarifni sustav predviđen člankom 630.g stavkom 2. drugom rečenicom BGB-a omogućuje liječniku koji obavlja liječenje da pacijentu stavi na teret troškove povezane s osiguravanjem prve kopije njegove medicinske dokumentacije. Sud koji je uputio zahtjev naglašava da je cilj tog sustava ponajprije zaštita ekonomskih interesa liječnikâ koji obavljaju liječenje, čime bi se pacijente odvratilo od nepotrebnog podnošenja zahtjeva za kopijom svoje medicinske dokumentacije. Stoga, ako je stvarni cilj nacionalnog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku zaštita ekonomskih interesa liječnikâ koji obavljaju liječenje, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, takva razmatranja ne mogu biti obuhvaćena „prav[ima] i sloboda[ma] drugih” iz članka 23. stavka 1. točke (i) OUZP-a.
- 65 Naime, kao prvo, takvo zakonodavstvo ne dovodi samo do odvrćanja podnošenja zahtjeva koji su nepotrebni nego i onih zahtjeva koji se podnose zbog legitimnog razloga dobivanja bez naknade prve kopije osobnih podataka koji se obrađuju. Slijedom toga, njime se nužno povređuje načelo besplatnosti prve kopije i time dovodi u pitanje koristan učinak prava na pristup, predviđen člankom 15. stavkom 1. OUZP-a, a time i zaštita zajamčena tom uredbom.
- 66 Kao drugo, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje ne proizlazi da interesi zaštićeni nacionalnim zakonodavstvom nadilaze isključivo administrativne ili ekonomske razloge.
- 67 U tom pogledu valja naglasiti da je zakonodavac Unije uzeo u obzir ekonomske interese voditelja obrade, kako to proizlazi iz članka 12. stavka 5. i članka 15. stavka 3. druge rečenice OUZP-a, kojima se, kao što je to navedeno u točki 58. ove presude, definiraju okolnosti u kojima voditelj obrade može naplatiti troškove povezane s osiguravanjem kopije osobnih podataka koji se obrađuju.
- 68 U tim okolnostima, postizanje cilja u vezi sa zaštitom ekonomskih interesa liječnikâ koji obavljaju liječenje ne može opravdati mjeru koja dovodi u pitanje pravo da se bez naknade dobije prva kopija i time koristan učinak prava ispitanika na pristup svojim osobnim podacima koji se obrađuju.
- 69 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 23. stavak 1. točku (i) OUZP-a treba tumačiti na način da nacionalno zakonodavstvo doneseno prije stupanja na snagu te uredbe može biti obuhvaćeno područjem primjene te odredbe. Međutim, takvom se mogućnošću ne dopušta donošenje nacionalnog zakonodavstva kojim se, radi zaštite ekonomskih interesa voditelja obrade, ispitaniku stavljaju na teret troškovi prve kopije njegovih osobnih podataka koji se obrađuju.

Treće pitanje

- 70 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 15. stavak 3. prvu rečenicu OUZP-a tumačiti na način da u okviru odnosa liječnik/pacijent pravo na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju podrazumijeva da se ispitaniku osigura cjelovita kopija dokumenata koji se nalaze u njegovoj medicinskoj dokumentaciji i koji sadržavaju njegove osobne podatke ili samo kopija tih podataka kao takvih.
- 71 Kao što je to Sud već presudio, na temelju teksta članka 15. stavka 3. prve rečenice OUZP-a ispitaniku se dodjeljuje pravo na dobivanje vjerne reprodukcije njegovih osobnih podataka, koji se tumače u širem smislu, a koji su predmet postupaka koji se trebaju kvalificirati kao „obrada” koju provodi voditelj te obrade (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 28.).

- 72 Nadalje, članak 15. OUZP-a ne može se tumačiti na način da se njime u njegovu stavku 3. prvoj rečenici utvrđuje pravo koje je različito od onog iz njegova stavka 1. Osim toga, pojam „kopija” ne odnosi se na dokument kao takav, nego na osobne podatke koje on sadržava i koji trebaju biti potpuni. Kopija stoga mora sadržavati sve osobne podatke koji se obrađuju (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 32.).
- 73 Naposljetku, što se tiče ciljeva koji se nastoje postići člankom 15. OUZP-a, valja navesti da je njegova svrha ojačati i detaljno odrediti prava ispitanikâ. Na taj se način pravom na pristup, predviđenim tom odredbom, mora omogućiti ispitaniku da se uvjeri u točnost osobnih podataka koji se na njega odnose i zakonitost njihove obrade. Osim toga, kopija osobnih podataka koji se obrađuju, koju voditelj obrade mora osigurati na temelju članka 15. stavka 3. prve rečenice OUZP-a, mora sadržavati sve značajke koje ispitaniku omogućuju djelotvorno ostvarivanje njegovih prava na temelju te uredbe i stoga mora u potpunosti i vjerno reproducirati te podatke (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 33., 34. i 39.).
- 74 Konkretno, kako bi se zajamčilo da su informacije koje je pružio voditelj obrade lako razumljive, kao što se to zahtijeva člankom 12. stavkom 1. OUZP-a, u vezi s njegovom uvodnom izjavom 58., može se pokazati da je reprodukcija izvadaka dokumenata, pa čak i cijelih, koji sadržavaju, među ostalim, osobne podatke koji se obrađuju, neophodna u slučaju kada je kontekstualizacija obrađenih podataka nužna kako bi se osigurala njihova razumljivost (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 41.).
- 75 Slijedom navedenog, pravo na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju od voditelja obrade podrazumijeva predaju vjerne i razumljive reprodukcije svih tih podataka ispitaniku. To pravo podrazumijeva pravo na dobivanje kopije izvadaka iz dokumenata, čak i cijelih, koji sadržavaju, među ostalim, navedene podatke, ako je to neophodno kako bi se ispitaniku omogućilo djelotvorno ostvarivanje prava koja su mu dodijeljena tom uredbom (presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Datenschutzbehörde i CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, t. 45.).
- 76 Što se tiče informacija o kojima je riječ u glavnom predmetu, valja istaknuti da se OUZP-om utvrđuju elementi čiju kopiju tužitelj u glavnom postupku mora moći zatražiti. Na taj se način u pogledu osobnih podataka o zdravlju uvodnom izjavom 63. te uredbe pojašnjava da pravo ispitanikâ na pristup uključuje „poda[tke] u medicinskoj dokumentaciji koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata”.
- 77 U tom pogledu, kao što je to u biti istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 78. do 80. svojeg mišljenja, upravo je zbog osjetljivosti osobnih podataka koji se odnose na zdravlje fizičkih osoba zakonodavac Unije na taj način istaknuo važnost toga da se pristup pojedinaca svojim podacima koji se nalaze u njihovoj medicinskoj dokumentaciji odvija što je potpunije i preciznije moguće, ali ujedno i razumljivo.
- 78 Međutim, što se tiče rezultata ispitivanja, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata na pacijentu, koji u pravilu uključuju brojne tehničke podatke, pa čak i slike, valja navesti da bi se pružanjem običnog sažetka ili kompilacije tih podataka od strane liječnika, kako bi ih se prikazalo u sažetom obliku, moglo riskirati ispuštanje ili pogrešno reproduciranje određenih relevantnih podataka ili, u svakom slučaju, otežavanje provjere njihove točnosti i potpunosti te njihovo razumijevanje kod pacijenta.

- 79 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 15. stavak 3. prvu rečenicu OUZP-a treba tumačiti na način da u okviru odnosa liječnik/pacijent pravo na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju podrazumijeva da se ispitaniku preda vjerna i razumljiva reprodukcija svih tih podataka. Tim se pravom podrazumijeva pravo na dobivanje cjelovite kopije dokumenata koji se nalaze u medicinskoj dokumentaciji tog ispitanika koja sadržava, među ostalim, navedene podatke, ako je osiguravanje takve kopije nužno kako bi se ispitaniku omogućila provjera točnosti i iscrpnosti te kako bi se zajamčila njihova razumljivost. Kad je riječ o podacima koji se odnose na zdravlje ispitanika, valja navesti da to pravo u svakom slučaju uključuje pravo na dobivanje kopije podataka iz njegove medicinske dokumentacije koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja i svih liječenja ili zahvata.

Troškovi

- 80 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 12. stavak 5. i članak 15. stavke 1. i 3. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka),**

treba tumačiti na način da se:

voditelju obrade nalaže obveza da ispitaniku osigura bez naknade prvu kopiju njegovih osobnih podataka koji se obrađuju, čak i ako je taj zahtjev obrazložen svrhom koja nije povezana s ciljevima iz prve rečenice uvodne izjave 63. navedene uredbe.

- 2. Članak 23. stavak 1. točku (i) Uredbe 2016/679**

treba tumačiti na način da:

nacionalno zakonodavstvo doneseno prije stupanja na snagu te uredbe može biti obuhvaćeno područjem primjene te odredbe. Međutim, takvom se mogućnošću ne dopušta donošenje nacionalnog zakonodavstva kojim se, radi zaštite ekonomskih interesa voditelja obrade, ispitaniku stavljaju na teret troškovi prve kopije njegovih osobnih podataka koji se obrađuju.

- 3. Članak 15. stavak 3. prvu rečenicu Uredbe 2016/679**

treba tumačiti na način da:

u okviru odnosa liječnik/pacijent pravo na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju podrazumijeva da se ispitaniku preda vjerna i razumljiva reprodukcija svih tih podataka. Tim se pravom podrazumijeva pravo na dobivanje cjelovite kopije dokumenata koji se nalaze u medicinskoj dokumentaciji tog ispitanika koja sadržava,

među ostalim, navedene podatke, ako je osiguravanje takve kopije nužno kako bi se ispitaniku omogućila provjera točnosti i iscrpnosti te kako bi se zajamčila njihova razumljivost. Kad je riječ o podacima koji se odnose na zdravlje ispitanika, valja navesti da to pravo u svakom slučaju uključuje pravo na dobivanje kopije podataka iz njegove medicinske dokumentacije koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja i svih liječenja ili zahvata.

Potpisi